

Олена ХОМЕНКО,
учитель
НВК № 176 м. Києва

«ЖИТТЯ, МОВ СПАЛАХ БЛИСКАВКИ»

Літературно-музична композиція до 80-річчя від дня народження Василя Симоненка

Мета заходу: віддати шану пам'яті поета; поглибити знання учнів про постать В. Симоненка, його життєві ідеали й естетику творчості талановитого поета-шістдесятника як взірця патріотизму та громадянського подвигу; вдосконалювати навички декламування і хорового співу; зацікавити творчістю митця.

Обладнання: портрет В. Симоненка, обрамлений вишитим рушником, пучок калини, хліб-сіль, свічка; квіти біля портрета. На стенді – тематична стінгазета, присвячена 80-річчю В. Симоненка; виставка збірок митця; мультимедійні засоби наочності – фотопрезентація біографії поета; аудіозаписи пісень «Лебеді материнства», «Ти знаєш, що ти – людина?» та вірша «Світ який – мереживо казкове» в авторському виконанні; фрагмент радіопередачі про поетове знайомство зі слухачами після виходу у світ збірки «Тиша і грім».

Святково прибрано зала. На сцені – портрет Василя Симоненка. Лунає пісня на слова поета «Лебеді материнства» у виконанні шкільного хору. На останніх акордах – вступне слово вчителя.

Учитель. Василь Симоненко – великий син України, її талановитий поет. Його світлій пам'яті, його ніжному та палкому слову присвячуємо наш вечір. З глибокою любов'ю і шаную перегорнемо сторінки життєпису Василя Симоненка.

У ці дні поетові мало виповнитися 80. Його називають символом національного пробудження, сурмачем доби, витязем молоді української поезії, одним із когорти письменників-шістдесятників.

Життя Симоненка можна порівняти зі спалахом блискавки. Таке воно було яскраве й коротке, усього 28 років. Проте його ім'я добре відоме в Україні, а творчість увійшла до золоті скарбниці української літератури. Його вірші запалюють серця правдивою любов'ю до Батьківщини, до людини, пісні на слова поета зворушують глибокими і трепетними почуттями.

Долучімося ж і ми серцем до слова й думки Василя Симоненка, вшануймо його світлу пам'ять, взоруймо щиру українськість і громадянську принциповість нашого земляка.

Звучить запис голосу Василя Симоненка: поет декламує вірш «Світ який – мереживо казкове». Потім відтворюється фрагмент радіопередачі.

У коротенькому інтерв'ю Василь Симоненко сказав: «Найбільше люблю землю, людей, поезію і село Біївці на Полтавщині, де мама подарувала мені життя. Ненавиджу смерть. Найбільше боюсь нещирих друзів. Більше мені сказати про себе нічого...»

Входять ведучі. Зупиняються біля поетового портрета.

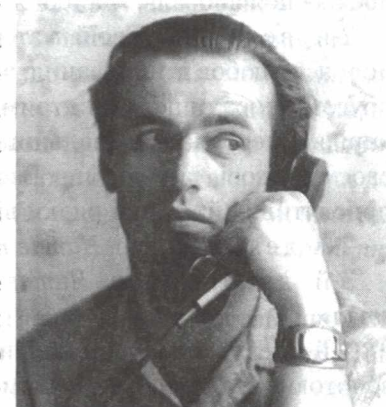
1-й ведучий. Василь Андрійович Симоненко народився на другий день Різдвяних свят – 8 січня 1935 року в глухому поселенні Біївці Лубенського району на Полтавщині. Майбутній український поет виріс у селянській хатині, що стояла над Удаєм-річкою. Тепер у ній облаштовано музей Василя Симоненка. З теплою написав він про рідну хату у віршах:

Малий Василько з мамою

Ти приймала і щастя, і лихо,
Поважала мій труд і піт,
І з-під сірої теплої стріхи
Ти дивилася жадібно в світ.

2-й ведучий. Дитинство поета припало на важкі воєнні й повоєнні роки. Хлопець зростав без батька. Коли той пішов із сім'ї, Василева мати, Ганна Федорівна, повернула собі дівоче прізвище – Щербань. Замолоду вона мала чудовий голос, навчалася в Лубенському педінституті, проте не закінчила його: довелося тяжко працювати, заробляючи на шматок хліба собі й синові.

У редакції газети «Молодь Черкащини»

Хата Василя Симоненка (тепер музей) у с. Біївці на Полтавщині

1-й декламатор. Зі спогадів Ганни Федорівни: «Під час фашистської окупації, у 1942 році, Василь пішов у школу. До школи йому доводилося ходити за 9 кілометрів, бо 4 класи вчився Василь у Біївцях, а потім у сусідніх селах: Єньківцях і Тарандинцях. Зодягнений він був найгірше у класі, але не зважав на це: багато читав й учився краще від всіх у класі. Якось насипала йому великої квасолі замість паличок, щоб учився рахувати. Але він походив з нею усього два дні, приніс додому і каже: «Квасоля потрібна для борщу, а я і так вмю рахувати до ста». Василь любив весну, коли все зеленіє і цвіте. І каже було мені: «Я поки дійду, то всі уроки передумаю». А повертався додому, то, доки уроки не поробить, не їстиме і не гулятиме».

1-й ведучий. Ганна Федорівна розповідала, що Василь дуже любив діда Федора Щербаня, а дід – його. З дідом малий Василько ранками ходив косити траву, довгими вечорами слухав казки, яких той знав безліч. Вони були справжніми друзями. Федір Трохимович був комірником, проте чужого не хапав. Один біївський чоловік якось влучно сказав про нього: «Хоч і працював на такій посаді, а путньої хати не збудував». Від'їжджаючи із села до Черкас, поетова мати все нажите роздала людям. «Не для музею воно дбалося, – пояснювала, – а для життя».

2-й ведучий. Своїй матері, яка віддала синові всю любов і піклування, завжди була вірним другом, порадиником, підтримкою в життєвому вирі, найпершою шанувальницею його таланту, та своєму дідові, що замінив Василеві батька, поет присвятив найтепліші рядки віршів.

2-й декламатор. *Читає поезію «Матері».*

3-й декламатор. *Читає поезію «З дитинства».*

1-й ведучий. Закінчивши середню школу із золотою медаллю, Василь Симоненко у 1952 році вступив на факультет журналістики Київського державного університету імені Тараса Шевчен-

ка. Тут він почав писати вірші, увічнюючи в них близьких людей – друзів, родичів, односельців.

2-й ведучий. У рідному селі поета жила маленька, нічим особливим не примітна бабуся. Звали її Онисею. Жила самотньо. Трьох синів, як орлів, викохала вона – і всі троє полягли на фронті. Їй присвятив поет щирі рядки.

1-й декламатор. *Читає поезію «Баба Онися».*

1-й ведучий. Друкувати свої вірші Василь Симоненко не квапився, бо були ці твори правдивими, говорилося в них не про любов до партії і вождя, а про простих людей. Попри те його поезії

Интер'єр хати-музею Василя Симоненка

звучали – переписувані, читані на літературних вечорах, у студентських аудиторіях, у колах національно свідомої інтелігенції.

2-й ведучий. Рано поет усвідомив і передрік свою долю. Двадцятирічному Симоненкові ніби диктувала невідома сила:

Не знаю, ким – дияволом чи Богом –

Дано мені покликання сумне:

Любити все прекрасне і земне

І говорити правду всім бульдогам.

1-й ведучий. Тоді ж, у студентські роки, буквально напередодні офіційного розвінчання культу особи Сталіна, з'явився ще один вірш, як виявилось – пророчий:

Не докорю ніколи і нікому,

Хіба на себе інколи позлось,

Що в двадцять літ в моєму серці втома,

Що в тридцять – смерті в очі подивлюсь.

2-й ведучий. Наприкінці 1956 року разом зі своїм однокурсником Станіславом Буряченком Василь приїхав до Черкас на переддипломну практику в редакції газети «Черкаська правда». Дружам пощастило стати штатними літпрацівниками в чудовому творчому колективі. До Києва молоді журналісти лише їздили складати випускні іспити та писати й захищати дипломні роботи.

1-й ведучий. Тут, у Черкасах, Василь познайомився з дівчиною Люсею – кур'єром обласної

Василь Симоненко з дружиною Люсею

друкарні, а через три місяці вони одружилися. Йому було 22 роки. Про своє палке почуття він написав у вірші.

2-й декламатор. *Читає поезію «Вона прийшла».*

2-й ведучий. Незабаром народився син Олесь. Отримали квартиру. Помешкання було на останньому поверсі, невеличке, двокімнатне, але з видом на Дніпро. А з балкона можна було помилуватися панорамою міста.

Саме тоді до нього в Черкаси приїхав батько. Василь привітав його, щиро пригостив, запросив переночувати, а вранці сказав: «А тепер, батьку, бувайте здорові. Ви пізно прийшли до мене, я в дитинстві Вас виглядав щодня».

Письменник перевіз із Біївців до Черкас свою матір, яка одразу перейнялася опікуванням та вихованням онука. Так вони й жили вчотирьох: в одній кімнаті – Василь із дружиною, а у другій – Василева мати з онуком Олесем.

1-й ведучий. Напровесні 1960 року в Києві пробуджене хрущовською «відлигою» юнацтво заснувало Клуб творчої молоді. Хоча на той час Симоненко жив і працював у Черкасах і вже був завідувачем відділу новоствореної газети «Молодь Черкащини», проте разом з Аллою Горською й Іваном Драчем, Ліною Костенко й Іваном Світличним, Євгеном Сверстюком і Василем Стусом, Миколою Вінграновським і Михайлом Брайчевським він став душею й окрасою цього клубу. Охоче їздив Україною, як відомий поет брав участь у літературних вечорах і творчих дискусіях, виступав перед робітничою та сільською молоддю, прагнучи пробудити в душах ровесників національну самосвідомість і потребу національного відродження. Своїми віршами Василь Симоненко закликав до ствердження людської гідності, усвідомлення неповторності кожної особистості, протестував проти диктату сили й авторитаризму.

3-й декламатор. *Читає поезію «Я...».*

2-й ведучий. Звеличення рідної землі, її історії, заклик до земляків – любити Україну і дбати про її майбутнє лунає в поезії «Задивляюсь у твої зіниці». Цей вірш не хотіли друкувати тодішні видання, бо окремі його рядки звучали дисонансом до офіційної ідеології. Тож цензура зробила все, аби заглушити резонанс Симоненкового правдивого слова: частину рядків змінили, частину викинули.

1-й декламатор. *Читає поезію «Задивляюсь у твої зіниці».*

1-й ведучий. Нарешті в 1962 році вийшла друком перша і єдина прижиттєва збірка поета «Тиша і грім». Василь Симоненко став членом Спілки письменників України та планував вступати до аспірантури Інституту літератури АН УРСР.

Однак просвітницька діяльність не задовольняла Василя. Від природи людина діяльна, він прагнув роботи з конкретними, зримими результатами, які не допустили б у майбутньому реставрації сталінщини на рідній землі. Скоро у Клубі творчої молоді для Василя знайшлася робота до душі. Він долучився до комісії, котра мала перевірити чутки про масові розстріли в енкаведистських катівнях і відшукати місце таємних поховань жертв сталінського терору. Тодішні чиновники робили все, щоб загальмувати цю роботу.

2-й ведучий. Обурений цинічною дворушністю радянських управлінців, Василь Симоненко написав низку гнівних віршів, у яких лунала неприхована інвектива на адресу радянської цензури. Вона одразу ж заборонила ці вірші.

2-й декламатор. *Читає вірш «Де зараз ви, кати мого народу?...».*

1-й ведучий. Разом із художницею Аллою Горською вони обходили десятки сіл біля Києва, опитали сотні тамтешніх мешканців, виявили урочища, де, за свідченнями селян, більшовицькі кати ховали сліди своїх мерзенних злочинів. Саме за участю Симоненка відкрито таємні братські могили жертв сталінізму на Лук'янівському і Васильківському кладовищах, у Биківнянському лісі. Він долучився до написання меморандуму із вимогою оприлюднити їх та визнати місцями національної скорботи і пам'яті. Звичайно, Київська міська рада брутально зігнувала заклик до морального очищення перед невинно убієнними.

3-й декламатор. *Читає поезію «Гранітні обеліски, як медузи...».*

2-й ведучий. Тяжко жилося поетові, що мав загострене почуття громадянської мужності. Так звані державотворці – «відгодовані й сірі» «демагоги й брехуни» не могли йому подарувати такого нечуваного вільнодумства, не могли не зважати

на його діяльність, не реагувати на правду, висловлену у віршах.

Улітку 1962 року Василя Симоненка жорстоко побили працівники міліції залізничної станції у Смілі. Він лежав у номенклатурній обласній лікарні, біля нього чергувала дружина, приходили товариші, колеги.

1-й ведучий. Якимось друзі принесли в лікарню пучечок кетягів калини. І була та калина довгі тижні хвороби біля його ліжка. А Василь, лежачи, продовжував записувати вірші у свій блокнот. Останній із них датовано 19 вересня 1963 року.

1-й декламатор. *Читає поезію «Маленьке – не смішне...».*

2-й ведучий. 13 грудня 1963 року перестало битися серце Василя Симоненка. Невигойною раною запеклася смерть поета в серці його матері Ганни Федорівни, яка пережила сина на 35 років. У 1998 році вона знайшла вічний спочинок на черкаському цвинтарі поруч зі своїм Василем.

1-й ведучий. Влада боялася поета навіть після його смерті: творчість замовчували, ціле десятиліття

Пам'ятник поетові в Черкасах

не видавали, обстріхували, намагалися канонізувати на свій лад як «партійного» поета...

Попри все вірші Василя Симоненка проростали паростками його любові, завзяття, віри, радості і гніву у серцях людей. Симоненко нині – символ не-

знищеності українського духу, символ правди і сумління.

2-й ведучий. Василя Симоненка посмертно нагороджено Державною премією України імені Тараса Шевченка за збірку «Лебеді материнства». А його вірші, покладені на музику, стали піснями. Ім'ям поета названо вулиці в Черкасах, Києві та інших містах України. У Черкасах встановлено пам'ятник. Створено Черкаський меморіально-літературний музей Василя Симоненка та дім-музей у селі Біївці на Полтавщині. Спілка письменників

України заснувала премію імені Василя Симоненка для відзначення талановитих молодих поетів.

1-й ведучий. Творчість Василя Симоненка стала народним здобутком. Йому, палкому патріотові України, присвячують свої вірші сучасні поети, перед його пам'яттю схиляються мільйони.

2-й декламатор.

Пам'яті Василя Симоненка

Минають дні, роки, десятиліття,
А ти, Василю, завжди молодий...
Над прірвою віків, минувши лихоліття,
Сьогодні ти із нами, ти – живий!
Живий, бо все, що зв'язане з тобою,
Не гасне в наших думках ні на мить.
І на могилу ми йдемо з журбою,
І серце так у кожного болить...
Болить у матері, у сина і у друзів,
І сумно нам без тебе у ці дні...
Та ген твоє ім'я на виднокрузі
Встає назустріч сонячній весні.
І пахне степом, голубіють ночі,
А човен твій пливе в казковий світ.
Ми бачимо твої веселі очі
І мужній голос чуємо з тих літ.
А думи дідові додумають онуки,
Бо не стоїть земне людське життя,
І вірю я, що не було розлуки,
Не смерть була, а довге майбуття.

М. Дашківський

Учитель. Василь Симоненко належить до тих особистостей, що залишають пам'ять про себе на віки. Він живе у своїх творах як взірець гідності і стійкості для нас. Не померкла з літами його поетична зоря, горить високим, чистим світлом на небокраї українського письменства.

Завершуємо наш вечір нотою життєвого оптимізму Василя Симоненка. Рядки його поезії «Ти знаєш, що ти – людина?» нагадують, що кожен із нас – це особистість, яка має жити і творити, щоб залишити по собі пам'ять. Адже поетові слова були, є і будуть завжди актуальними. Одне зі свідчень тому – сучасна обробка вірша, який уже став піснею, у виконанні музичного гурту «Пікардійська терція».

Подумаймо ще раз про власні життєві цілі, які могли б бути гідним продовженням справи видатного поета, адже таким чином ми можемо якнайкраще виявити власне вшанування його пам'яті. Тож живімо, творімо, наслідуймо!

Звучить запис пісні на слова В. Симоненка «Ти знаєш, що ти – людина?» у виконанні гурту «Пікардійська терція».